

Liga narodov složno nastopila proti agresivnosti Mussolinija

Francija se je pridružila Angliji in takoj so prišle zvrne Rusija, mala antanta, škandinavske države in druge. Italija je ostala osamljena. Moralno pomoč je dala tudi Amerika, ki je ponovno apelirala na Italijo, naj se drži Kelloggovega pakta. Sankcije so zdaj neizogibne, če bo Mussolini še kljuboval.

Zeneva, 15. sept. — Osem-
deset držav Evrope, Amerike,
Afrike in Azije je podprlo sta-
vanje Anglije proti Italiji. So-
časno sta ob kovenantu Lige
narodov in sodelovala v sankci-
jah proti Mussoliniju, če bo
kljuboval.

15. sept. — Mussolinije-
va vlada je izjavila, da raje za-
stane Ligo narodov, kakor da bi
svojega kompromis v svojem
programu. Mussolini je
zadnjič pošiljal vojaške čete v
Libijo, ki meji z Egiptom.

Zeneva, 14. sept. — Francoski
premier Pierre Laval je v svo-
jem govoru pred skupščino Li-
ge narodov odločno poudaril, da
Francija vzdržala Ligin ko-
venant, čeprav bi to pomenilo na-
stavljanje vojne Mussoliniju. Izra-
za je mnenje, da je kompromis
na mirno poravnavo italijansko-
afriškega konflikta še mogoče,
če ne bo opozoril skupščino na
nevarnost, ki pride, če se
bodo poganjali za odvratitev voj-
ne v Afriki izjavila.

"V tem slučaju bo nova in bolj
ena situacija zahtevala našo
pozornost", je rekel Laval. "So-
časnost nam predpisuje enake
ukrepe. Naše obveznosti so u-
veljavljene v kovenantu in Fran-
cija jim ne bo izognila."

Toda to objavo je Laval izre-
kel v prikritim svarilu, da hoče
Francija v zameno garancijo var-
nosti svojega ozemlja, kar je bolj
razumljivo pojasnil angleškemu
ministru Hoareju v
prijetnih razgovorih. Tu govori-
mo, da je Laval povedal Hoareju,
da bo Francija pritiskala na Ita-
lijo pod pogojem, če dobi zagoto-
vilo Velike Britanije, da se bo
držala programa, ki sta ga Fran-
cija in Anglija odobrili na lon-
donski konferenci v februarju t.
L. Program vključuje medse-
bojno pomoč v slučaju sovražne-
ga napada iz zraka in sklenitev
podnavskih in baltičskih varno-
stnih paktov.

Tega programa se je Laval
dotaknil v svojem govoru, ko je
rekel:
"V februarju sta vladi Fran-
cije in Anglije odobrili skupni
program, poln upanja, ki ga je
met sprejel navdušeno na zna-
j. Zapreke, ki so se pozneje po-
javile, so ovirale uresničenje te-
ga programa. Zame je pomenil
sanje in morda se bodo iz-
polnile."

Laval je opozoril skupščino Li-
ge narodov na izjavo angleške-
ga zunanjega ministra, v kate-
ri je objubil, da bo Velika Bri-
tanija podprla vsako akcijo, ki
bo Ligo podzvela proti Italiji
in ki bo dala odvrne vojno v A-
friki. "Bodoča solidarnost delje-
na odgovornosti v vseh okoliš-
činah, ki jo vsebuje izjava, pome-
ni, da ne datum v zgodovini Lige
narodov", je rekel Laval.

14. sept. — Fašistični
režim je naznanil, da Italija ne bo
opustila svojih načrtov, ki se na-
glašajo na vzhodno Afriko, zaeno
bo podzvela potrebne korake
proti Veliki Britaniji, ki kon-
centrira svoje bojne brodogr-
adne sile na morju.

Neki predstavnik fašistične
vlade je dejal, da Mussolini ne
bo opustil svojih načrtov, če-
prav je francoski premier Laval
pred skupščino Lige na-
daljeval, da se bo Francija držala
svoje obveznosti Ligin pogodbe.
Mussolini ne bo odobril nobene
akcije, ki bi vključevala italijanske
sile pri okupaciji Abesinije.

Domače vesti

Požar na farmi
Willard, Wis. — Ogenj je uni-
čil farmska poslopja — hišo in
hlev s senom vred — farmarja
Franka Hrena. Kako je ogenj
nastal, poročilo ne pove.

Milwaukee vest
Milwaukee. — Danes (ponde-
lek) se začne deveta redna kon-
vencija Jugoslovanske podporne
zveze Sloge, katere posluje v dr-
žavi Wisconsinu. — Ana Turk,
mlada Slovenka, je "za kratek
čas" zložila angleško besedilo za
neko skladbo, za katero so bile
razpisane nagrade v nekem ča-
sopisu. Te dni je bila obveščena,
da je bilo njeno besedilo prizna-
no kot najbolje in za nagrado
Maksim Litvinov v imenu sovjets-
ke Rusije. Njemu bodo sledili
predstavniki male antante (Ju-
goslavija, Čehoslovaka in Ru-
munija). Reprezentantje škan-
dinavskih držav so že govorili.
Južna Amerika nasprotuje Ita-
liji, in možno je, da bo tudi Poljs-
ka naznanila, da se bo držala
mednarodnih načel. To pomeni,
da bo Italija ostala osamljena in
da ne bo niti v prilogo oddan niti
en glas, ko bo prišlo do glasova-
nja.

Washington, D. C., 14. sept. —
Državni tajnik Cordell Hull je
podal izjavo, v kateri je opozoril
Italijo in Abesinijo na njune
obveznosti na podlagi Kellogg-
Briandovega mirovnega pakta,
katerega sta podpisali. Hull v
izjavi poudarja, "da v obstoječi
situaciji pretne s sovražnostmi
ogrožajo politične, ekonomske in
socialne interese vseh držav."
Dalje naglašja, da so Združene
države močno zainteresirane v
razvoj italijansko-abesinskega
spora, ki tvori nevarnost miru
vsega sveta.

Calumet, Mich. — Zadnji dni
je umrla Ana Mukavec v Lauri-
umu, stara 17 let in rojena tu.
Podlegla je jetiki. Zapuščica star-
ša in več bratov ter sester. —
Poročili so se Rupert Agnič, sin
Jakoba Agniča iz Yellow Jacketa,
in Nataha Nardi ter John
Rogina in Stacy Hildebrandt iz
Lake Lindena.

Nov grob v Penni
Canonsburg, Pa. — Tu je u-
mril po petmesečni bolezni Frank
Kuderca, star okrog 44 let in do-
ma iz Bače na Notranjem. V
Ameriki je bil 14 let in tu zapu-
šča ženo in tri otroke. Bil je član
društva 138 SNPJ.

Vsemir je star 10 bilijonov let, pravi Jeans

London, 14. sept. — Angleški
učenk James Jeans je včeraj
rekel, da je vsemir star najmanj
deset bilijonov (10,000,000,000-
000) let. To ogromno dobo si
moremo predstavljati, če vzame-
mo, da je zadnjih 200 let ena
sekunda in po tem računu bi bil
vsemir star 160 let.

Spet eden učitelj linčan v Mehiki

Vera Cruz, Mehika, 14. sept. —
Klerikalna drhal je včeraj
linčala učitelja Jose Innocenta
Chaveza, ki je učil socialistične
doktrine v federalni šoli.

Stavka proti dragi- nji v Milwaukeeju

Gospodinjje se odločile
za piketiranje mesnic

Milwaukee, Wis., 14. sept. —
Na viharni konferenci v župa-
novem uradu so se slišali pro-
testi proti navijanju cen mesu.
Konferenca so se udeležile gos-
podinjje in mesarji in slednji
so naglašali, da je za draginjo
odgovorna Rooseveltova admi-
nistracija, ker je pred dvema
letoma začela z uničevanjem
mladih prašičkov.

J. L. Frank je dejal v imenu
mesarjev, da so ti prav tako
prizadeti kakor gospodinjje in bi
radi znižali cene mesa, a jih ne
morejo, ker ima klavna živina
visoko ceno. Zaeno z županov-
im komitejem je urgiral odgo-
ditev stavke, a katero so gos-
podinjje zaprtele, do protestnega
javnega shoda, na katerem bo-
do nastopili reprezentantje
mestne administracije, mesar-
jev, konzumentov in zastopnik
od federalne poljedelske admi-
nistracije.

Gospodinjje z južne strani me-
sta so odklonile kompromis in
naznanile, da bodo pričele s pi-
ketiranjem mesnic. Sklicale so
posebno sejo, na kateri so izvo-
lile odbor, ki bo vodil piketira-
nje.

Sovjetski parnik dosegel najvišjo točko severa

Moskva, 14. sept. — Sovjet-
ski ledolomilni parnik Sadko, ki
se nahaja na raziskovalni ek-
spediciji v severnem ledenem pasu,
je zadnje dni dosegel višinsko to-
čko 82 stopinj, ki je najvišja to-
čka na severu, katero je še kdaj
dosegel katerikoli parnik na od-
prtih vodah. Ekspedicija, ki se
stoji iz 78 mornarjev in znan-
stvenikov, poroča, da je morje na
omenjeni točki 2500 metrov
(8200 čevljev) globoko.

Kanadski "socialni kre- ditar" obišče Coughlina

Toronto, Ont., Kanada. — Wil-
liam Aberhart, "socialnokredit-
ni" premier kanadske province
Alberte, je v petek naznanil, da
pojde v Detroit, kjer obišče "fa-
thera" Coughlina. Aberhart je re-
kel, da se že dalj časa zelo zani-
ma za Coughlinov program "so-
cialne pravičnosti" in zdaj bi se
rad sestel z njim in ga vprašal
za kakšen dober nasvet. Istoča-
sno bo obiskal tudi avtomobil-
skega kralja Forda z namenom,
da tudi od njega dobi kakšno "do-
bro idejo".

Petnajst rudarjev mrtvih pod zem- ljo v Angliji

London, 14. sept. — Ekspo-
zija plinov je v četrtek usmrtila
15 rudarjev v premogovniku
blizu Barnsleyja na Angleškem.
Osem rudarjev je bilo težko ra-
njenih. Ogenj, ki je sledil raz-
strelbi, je odrezal te nesrečnike
od izhoda in ostali so v jami, do-
kter jih ni ugrabila smrt.

32 MILLJONOV ZA RELIFNA DE- LA V CHICAGU

S tlakovanjem in po-
pravljanjem cest pri-
čnejo v torek

KRITIKE O ZAPO- STAVLJANJU

Chicago, 14. sept. — Zupan
Kelly je bil informiran iz Wa-
shingtona, da je federalna re-
lifna administracija odobrila
vsto \$32,543,000 za tlakovanje
in popravljanje čilkaških cest.

Robert J. Dunham, adminis-
trator WPA za Illinois, je na-
znanil, da se bo z delom pričelo
prihodnji torek. Devetsto mož,
ki so sedaj na relifu, bo dobilo
delo prvi dan. Ko bo program
relifnih del na višku, bo dobilo
zaslužek 38,000 mož. Poleg teh
bo uposlenih 2100 delavcev
mestnega cestnega departmen-
ta, ki bodo prejemali unijako
plačo. Vseh drugih bo mesečna
plača od \$55 do \$94, ki jo je
določila federalna relifna admi-
nistracija.

Doslej je illinojska relifna ad-
ministracija vprašala za \$450-
000,000 iz sklada pet milijard,
kateraga je kongres določil za
relifna dela. To vsto potrebu-
je za gradnjo 3888 projektov,
katerih načrti so bili že predlo-
ženi federalni relifni admini-
straciji v odobritev.

Mehiški kongres iz- ključil 17 poslancev

Mexico City, 14. sept. — Se-
demnajst poslancev, ki so pripa-
dali manjšinskemu bloku, je bi-
lo včeraj izključenih iz mehiške
federalne zbornice na obtožbo,
da so provocirali streljanje v
zbornici zadnje sredo. Strelji, ki
so prišli z galerije, so usmrtili
dva poslance; eden je bil na me-
stu mrtev in drugi je umrl za
rano v četrtek. Nekaj teh iz-
ključenih poslancev bo zdaj are-
tiranih in izročenih kriminalne-
mu sodišču. Manjšina v kongresu
nasprotuje vladi in predsedniku
Cardenasu.

Washington se strinja z Lavalom

Amerika bo opozorila
Evropo, da je Kellog-
gov pakt obvezen

Washington, D. C., 14. sept. —
Državni tajnik Cordell Hull,
ki je zadnji četrtek pozval Ita-
lijo in Abesinijo, naj poravna-
ta spor na miren način, v smi-
slu obligacij Kelloggovega mi-
rovnega pakta, ki sta ga podpi-
sali, je včeraj izrazil zadovolj-
stvo, ker je Laval na seji sveta
Lige narodov izjavil, da bo
Francija podpirala Anglijo, Ru-
sijo in male narode v Zenevi, ki
so za kolektivno akcijo proti I-
taliji v primeru, da slednja za-
čne vojno z Abesinijo.

Dasi je Hull rekel, da je vesel
Lavalove izjave, poudarja jo
drugi odgovorni krogi, da se bo
Rooseveltova administracija o-
mejila v sedanjih krizah na for-
malno opozorilo, da je Kellog-
gov mirovni pakt še vedno ob-
vezen za vse države, ki so ga
podpisale. Ta pakt ne vsebuje
drugih sankcij ko moralne. Dr-
žave, ki so ga podpisale, so se
odpovedale vojni kot instru-
mentu narodne politike in ob-
ljubele, da bodo poravnale vse
spore na miren način.

Senator James P. Pope, ki o-
pazuje poganja v Zenevi, je na-
pačno tolmāčil Hullovo izjavo,
pravi jo v Washingtonu. Pope je
baje rekel, da Hullova deklar-
acija določa "moralne, finančne
in morda tudi militaristične
sankcije."

Tu trdijo, da Amerika ne
more kooperirati z Ligo nara-
dov ali katerikoli njeno članico
pri izvajanju sankcij. Na pod-
lagi zakona o nevtralnosti, ki je
bil sprejet na zadnjem zaseda-
nju kongresa, lahko predsednik
Združenih držav prepove pošil-
janje orožja državam, ki so
zaprte v vojni, za dobo šest
mesecev po izbruhu sovražnosti.

Na podlagi Johnsonovega za-
kona ne more dobiti Italija po-
svoja v Ameriki, dokler ne po-
ravna starega dolga. To je e-
dina zakonodaja, ki se nanaša
na odnosa med Italijo in
Združene države. Povedano je
bilo, da Rooseveltova admini-
stracija ne mara izvajati no-
benega pritiska na Italijo razen
moralnega v tej krizi.

Grški republika- ni bodo bojkoti- rali volitve

Sedanji režim naklo-
njen restavriranju
monarhije

Atene, Grška, 14. sept. — Re-
publičani so naznanili, da se bo-
do vzdržali volitev prihodnje je-
sen, pri katerih se bo odločilo,
ali naj Grška ostane še nadalje
republika ali naj pozove izgna-
nega kralja Jurija, naj se vrne
in zasede prestol.

Voditelji republičanov pravi-
lo, da bodo volitve sleparija.
Vsa volilna masinerija je pod
kontrolno sedanjega režima, ka-
teremu načeluje premier Tsal-
daris, ki se je odprto izrekel za
restavriranje monarhije.

Situacija v Atenah je postala
napeta, ker so se pričele širiti
govorice, da bo predsednik re-
publike Alexander Zaimis podal
ostavko. Politični krogi vidijo
v tem prvi korak za restavrira-
nje monarhije.

Kabinet je določil, da se ple-
bisit o restavriranju monarhi-
je vrši 27. oktobra.

Ogenj uničil japonsko mesto

Tokio, 14. sept. — Požar je
včeraj uničil japonsko mesto Sa-
bato, ki je štel 20,000 prebiva-
cev. Zgorelo je 800 hiš.

ZMEŠNJAV MED AVTNIMI DELAV- CI SE NI KONEC

Dillon za eno procedu-
ro, krajevne unije
za drugo

STRENO MESA TUDI COUGHLIN

Detroit. — (FP) — Radi no-
vosti avtne unije Ameriške de-
lavske federacije vlada v nje-
nih vrstah večja konfuzija gle-
de smernice. Zmeda sicer ni
resna in pokazuje le porodno
bolečino.

Med njenim predsednikom
Francisom Dillonom in nekat-
rimi krajevnimi unijami je ne-
soglasje glede poravnavanja
sporov. Dve krajevni uniji, v
Atlanti, Ga., in pri Bendix Pro-
ducts korporaciji v South Ben-
du, Ind., sta se nedavno obrnili
na novi zvezni delavski odbor
radi diskriminaciji in glede pri-
znanja organizacije.

Unija pri Chevrolet Co. v
Atlanti že naprosila Charltona
Ogburna, odvetnika ADF, naj
gre z njenimi pritožbami pred
vladni odbor in zahteva tovarni-
ške volitve. Isto je storila tudi
krajevna unija v South Bendu.
Dillon je potem ukazal Ogbur-
nu, naj stvar opusti, na drugi
strani pa southbendška unija,
ki je "radikalna", tega še ni
storila.

Dillon je obenem naznanil
"nove unijske smernice, po ka-
terih bodo skušali izravnati
probleme pri okrogli mizi s
podjetniki predno bodo šli pred
kakošno vladno agencijo. Če na-
stanejo diskriminacije proti u-
nijskim delavcem in jih ne bo-
do mogli izravnati, tedaj bodo
šli pa pred vladni delavski od-
bor."

Progresivni elementi, ki so
bili na ustanovni konvenciji al-
icer v večini, ampak so bili proti
Greenovi mašini, ki je vodila
zborovanje, brez moči, niso za-
dovoljni z izidom. Zahtevajo
predvsem popolno industrijsko
unijo in ne samo polovičarsko,
kakršno jim je določila eksekuti-
vna federacija, in pa popolno
avtonomijo, namreč pravico, da
sami izvolijo uradnike. Dillon
je za predsednika postavil Green
proti volitvi večine delegatov.

S tema dvema zahtevama bo-
do šli pred prihodnjo konvenci-
jo federacije, ki se bo vršila v
začetku oktobra v Atlantic Ci-
tyju. V ta namen so "uporni-
ške" krajevne unije izvolile po-
sebni odbor izmed delegatov.

Poleg teh poročil bolečin
stoji nova avtna unija ADF
pred resnejšo situacijo radi
Coughlinove "unije", ki ima ba-
je 20,000 članov in bo konku-
rirala s prvo. To pomeni cepje-
nje delavstva in še večjo konfu-
zijo — in to je tisto, kar avtni
magnatje najbolj žele. "Father"
Coughlin je na velikem shodu
na Labor day v Detroitu sicer
rekel, da se bo njegova unija
lahko pridružila uniji ADF ka-
darkoli bo članstvo hotelo.

Znano pa je, da imajo kontro-
lo nad to unijo kompanijski pri-
vrženci. Njih glavni svetovalec
je "father" Coughlin, ki ho-
di po nasvete k avtnim magna-
tom — vsaj tako, je soditi po
njegovem nastopanju in nape-
ljavanju vode na mlin mogoč-
nih avtnih družb. Koliko je v
takih okoliščinah mogoče upati
na združenje obeh organizacij,
si lahko vsak sam predstavlja.

Prej bo resnica to, da je bila
Coughlinova "unija" ustanov-
ljena zato, da bo ovirala organi-
ziranje avtnih delavcev; in v
slučaju, da pri tem ne uspe, bo
pa igrala kot protuteža proti
"radikalnejši" avtni uniji.

Ze vsled tega je težko razum-
ljivo postopanje eksekutive A-
meriške delavske federacije. Če
(Dolge na 3. strani.)

Povodenj govorov, ki so jih imeli senatorji pred zaključkom kongresa, je dala mnogo dela tajnikom, ki so rekordirali besedila govorov.

Dolina meseca

ROMAN

Spisal JACK LONDON—Poslovenil Vladimir Levstik

Spet je napovedovalec z vzdignjenimi rokami pomiril hrup.

Zaradi miru in sloge so sodniki odločili, da bo tekli tudi Timothy McManus. Če zmaga, je denar njegov.

"Ali ni bedasto?" je nejevoljno zagodrnjal Billy. "Če je Tim zdaj dober, je bil tudi prvokrat dober. In če je bil prvokrat dober, tedaj je bil denar njegov."

"Rdečeglavec se bo to pot razletel od napa," je menil Bert.

"Tim pa tudi," je odvrnil Billy. "Lahko se zanesa, da je ves neumen od jeze in da bo zdaj pokazal še tisto, česar prej ni."

Spet je minilo četrto ure ob tem, da so spravili razjarjeno množico iz arene. Samo Tim in Rdečeglavec sta se tokrat postavila na start. Ostali trije mladi ljudje so bili opustili tekmo.

Timov skok, ko je samokres počil, ga je takoj spravil za doberšen vatel naprej.

"Mislim, da bo vendarle poklicni, seveda, seveda," je menil Billy. "Le pogledite, ga, kaj dela!"

Pol poti na okoli je bil Tim za petdeset čevljev spredaj; v tej nezmanjšani razdalji je zdaj v brzem teku blizal izlaha dobljeni zmaga.

A ko je bil tik pod gričem, na katerem so stali Billy in njegova družba, se je zgodilo nekaj neverjetnega in nezasišnega. Tik ob natančnem robu arene je stal mlad mož s tenko izprehajalo paličico. Domača prikazen na tej veselici ni bil, zakaj ni na njem ni spominjalo na delavca. Bert je pozneje menil, da je bil podoben zalemu plesnemu učitelju, med tem ko ga je Billy imenoval "frakarja".

Ta zali mladi človek je postal Timothy McManus usoden; zakaj, ko je tekli Tim mimo njega, mu je mladi mož z največjo premišljenostjo vrgel svojo palico med leteče noge. Tim je sfrčal po zraku, se prekopicnil in v oblaku prahu telebnil na obraz.

V prvem trenutku je nastopil globok, zasopel molk. Še mladi človek sam je bil videti, kakor da je okamenel nad strahotnostjo svojega dejanja. Tako on kakor gledalci so potrebovali nekaj časa, da so se zavedeli, kaj je bil storil. Gledalci so se najprej osvestili in iz tisoč grl se je vzdignilo divje irsko tuljenje. Rdečeglavec je dobil dirko, ne da bi mu bil kdo vzkliknil v pozdrav. Središče nevihte se je bilo preselilo k mlademu možu s paličico. Ko je začel tuljenje, ga je obšla trenutna negotovost; nato se je obrnil in zdirjal po areni nazaj.

"Dajte ga, lovite ga!" je vriskal Bert in mahal s klobukom po zraku. "Ti si pravi zame! Kdo bi si bil mislil? Kdo bi si bil mislil? Kaj?"

"Glej, glej! Sam leti kakor puščica," ga je občudoval Billy. "A zakaj je to napravil? Saj ni zidar."

Kakor preplašen zajec, z besnim rjovenjem za petami, je letel mladi mož po areni nazaj, in ko je prišel do odprtega mesta ob bregu, se je vzpel po njem in izginil med drevjem. Za njim je sopihalo do sto masčevalnih preganjalcov.

"Skoda, da ostalega ne bo več videl," je rekel Billy. "Vidim, začena se."

Bert je stal zraven njega. Kar poskakoval je in neprestano vzklikal:

"Glejte jih! Glejte jih! Glejte jih!"

Oaklandska stranka je bila globoko užaljena. Dvakrat so bili skazili njenemu ljubljencu dirko. Zadnji pripetljaj je bil samo nova podlost friskovske stranke. In tako je Oakland stiskal silne pesti in jih krvoločno vihnil zoper San Francisco. In San Francisco, ki se je zavedal svoje nedolžnosti, ni bilo nič manj

Math Babor (Pittsburgh):

Doživljaji vojaškega prostovoljca

(Nadaljevanje.)

Nato so nas premetili v vas Drago, le nekaj kilometrov od Bazovice in obdano s hribi, ki so nam zapirali razgled. Tu smo ostali dva tedna in trpeli lakoto. Častniki so nas tolčili, da bodo živila kmalu dospela, pa so se varali. Ko smo bili prosti službe, so nas razgubili po vaseh in nadlegovali siromašne kmete z beračenjem. Čeprav so bili v stiski, so nam radi postregli kolikor so pač mogli. Nobene hiše ni bilo v vasi, da ne bi bilo zvečer, ko se je kuhala polenta, par vajakov poleg kotlička, ki so čakali, da bodo deležni koščka polente. To se je ponavljalo vsak večer skozi dva tedna.

IV

Končno smo zapustili Drago ter odšli v Milje pri Trstu, kjer smo se nastanili v mornarski vojašnici. Tu smo ostali samo tri dni, ker nas niso potrebovali in ni bilo za nas nobene službe. Nato smo se podali na drugo stran zaliva, skozi San Roco v Lazaret. Tu je bilo zapuščenno zdravilišče, prijazen prostorček zraven morja, ki je izgledal kakor park. Bilo je par velikih poslopij, v katerih so bile prej bolnišnice, okrog pa veliko na-

do tega, da se stvar odloči. Obdolžitev, da si zakrivil tak zločin, je enako neznosna kakor samo dejanje. Mimo tega so se Irci itak že mnogo ur junáško zatajevali. Pet tisoč jih je planilo v boj. Ženske so se jim pridružile. Ves amfiteater je bil mahoma poln borbe. Bili so premori kakor v pravi bitki, umiki, napadi in protinapadi. Šibkeje skupine so v boju potiskali po bregovih navkreber. Druge skupine, ki jim je slaba predla, so bežale med drevje in pričlenjale guerilsko vojno, s tem, da so v nenadnih zaokokih udarjale na osamljene sovražnike. Pol tuceta posebnih redarjev, ki jih je bila uprava Weasel Parka najela za današnji dan, je dobivalo nepristranske batine z obeh strani.

"Policaju ni ničče prijatelj," je menil Bert, pritiskaje si rutico na potokeni uhelj, ki je še vedno krvav.

V grmovju za njim je zašumastilo. Bert je odskočil in se umaknil tesno obojema postavama dveh mož, ki sta se kotalila po griču nizdol, udrihaje drug po drugem, kadar je bil kateri na vrhu, in spremljana po ženski, ki je vrese nabijala enega izmed njiju — očitno tistega, ki ni bil somišljenik.

Sodniki in drugem nadstropju tribune so se hrabro ustavljali divjemu napadu, dokler se ni šibka zgradba zdajci zrušila na tla in se sula.

"Kaj dela ta ženska?" je vprašala Saxon, kačoč na priletno ženo, ki je bila v areni tik pod njimi sedla na tla in jela sezuvati enega svojih obilnih čevljev na elastiko.

"Plavat pojde," se je zahajljaj Bert, ko je prišla za čevljem nogavica na vrsto.

Kakor prikivani so gledali, kaj bo. Ženska je spet obula čevljev na boso nogo. Nato je vzela kamen, debel kakor njena pest, ga spuстила v nogavico in odšepala v najbližji metez, vihteč to starodavno, strašno orodje.

"Oh! — Oh! — Oh!" je vresčal Bert pri slehernem udarcu, ki ga je zadala. "Hej, stara! Pazi! Ne bo trenutka pa dobiš mlo za drago. Oh! Oh! To ga je! Ali ste jo videli? Živela, mamica! Glejte jo, kako klesti po njih! Pazi, deklica stara! — Aj-jaj!"

Njegov glas je bolesto zamrl, ko je neka druga Amazonka zdajci zgrabila nogavičarico za lase in jo v vrtinčastem polkrogu zasukala okoli sebe.

Mary se mu je zama obehala na komolec in ga stresala in vlekla nazaj ter glasno ugovarjala njegovemu navdušenju.

"Ali ne moreš biti pameten?" je vpila. "To je strašno! Pravim ti, da je strašno!"

A Bert se ni dal ukrotiti.

"Daj jih, stara!" je hrabil svojo junakinja. "Zmaguješ? Vsak čas držim nate! Zdaj je prilika! Lop! Oh! Imenitno! Imenitno!"

"To je največji pretep, ki sem ga kdaj videl," je Billy zaupal svoji družici. "Brez Ircev si take reči še misliti ni moči. A le zakaj je tisti frakar to napravil? To bi rad vedel. Zidar ni bil — še delavec ne — ampak pravi gizdalin, ki ni imel tu žive znane duše. Nu, če je hotel povzročiti pretep, se mu je želja vsekakor izpolnila. Pogledite jih. Mlatijo se na vseh koncih in krajih."

Prasnil je v nenaden smeh, tako od srca, da so se mu oči zalile.

"Kaj pa je," je vprašala Saxon, ki se je bala, da ne bi česa zamudila.

"Tisti frakar," je povedal Billy med dvema popadkoma smeha.

"Le kaj mu je bilo? Kar v glavo mi ne gre. Zakaj je to napravil?"

(Dolje prihodnjije.)

sled našel krušno torbo ter v njej pol hleba komisa, katerega sem bil takrat bolj vesel, kakor če bi našel milijon kron. To je bil prvi kruh, katerega sem dobil v roke, odkar sem zapustil Ljubljano. Potem sem se zopet spizlal na svoje staro mesto in hitro obračunal z ukradenim kruhom. Takoj sem se bolje počutil in zopet strogo opravljal svojo službo. Čez pol ure me je drugi zamenjal na straži in tako sem bil rešen skrbi.

Naslednje jutro smo dobili prva živila — vsak eno veliko žemljo. Kruh je bil v naglici spečen v Trstu, kajti bil je še gorak, ko smo ga prejeli. To je bilo veselje in vpitja! Sleherni je žemljo na mestu pojedel; dobili smo tudi cigaret in vina ter poln voz pošte je prišel za nami.

Čez par dni se je poveljništvo stotnje nastanilo pol ure stran, na hribu Karjoli, moštvo pa so razdelili po okolici. Četrty vod, h kateremu smo spadali, so poslali v San Florian nad Lazaretom. Temu vodju je poveljeval sedemnajstletni četovodja Ivan Podražaj iz Ljubljane. Tu smo opravljali razne službe, najbolj pa smo pazili na morje, da se ne bi kakšna sovražna ladja približala obrežju. Poleg tega smo pomagali vlačiti teke topove iz San Roca na hrib in pri tem poslu so nas dootkrati pozdravljala italijanska letala s krogelnami.

Čudno se nam je zdelo, ker so

Italijani takoj izvedeli, če smo kaj novega delali. Hitro so poslali bojna letala proti nam in pričeli smo sumiti, da imamo ovaduha med seboj. Končno so ga res izvolali. Bil je to asistent našega poveljnika, mornarski stotnik in Francoz po narodnosti. Poznal ga je vsak vojak v Istri, ker je on vodil vsa dela, ki so jih opravljali vojaki v tistem kraju. Bil je silno surov in na svoje oči sem videl, ko je neusmiljeno pretepel našega desetnika. Stanovalec je v neki vili v San Florianu. Nekega večera ga je njegov služabnik slišal govoriti v italijanski v kleti vile. Predvidno se je približal vratom ter ga pričel opazovati skozi ključavnico. Stotnika je videl, ko je zapiral neko odprtino v zidu, kar se mu je zdelo sumljivo in je o tem takoj obvestil vrhovnega poveljnika.

Poveljnik je kmalu dospel v spremstvu več častnikov, katere je stotnik prijazen sprejel, toda na obrazu se mu je pojavil strah, ko je poveljnik ukazal, da mu mora pokazati klet. Tu so našli skrivno odprtino v zidu in notri telefon, ki je bil zvezan z italijansko posadko v Gradežu. Videli sem, ko so stotnika pripeljali uklenjenega iz kleti ter ga zunaj potisnili v avto, ki je takoj odbrzel proti Trstu. Potem nismo več slišali o njem, a lahko smo si predstavljali usodo, ki ga je doletela. Nam, ki nas je ustraševal, je po odlegu, ko smo se iznebili tirana.

V San Florianu smo ostali mesec dni. Par dni pred odhodom sem dobil jaz in nekaj drugih dopust za dvajset dni. Oddali smo vojaško opremo v skladišču in vsak je prejel 120 kron. Naslednji dan smo imeli dobiti dopustnice. To je bilo veselje tisto noč med nami! Jaz sem se že v duhu pozdravil s svojci doma in se veselil, ko mi bo dana prilika, da se bom spet enkrat do sitega najedel. Nekateri so ves denar, ki so ga prejeli, zapili ali zakvartali še tisto noč. Nič se jim ni smilil, ker so bili uverjeni, da bo dovolj denarja, ko pridejo domov.

Zjutraj smo šli v stotniško pisarno po dopustnice. Ko smo prišli na črto, se nam je čudno zdelo, ko smo opazili našo opremo zunaj, ne na podstrešju, kamor smo jo bili prejeli večer zmetali. Vprašali smo, kaj to pomeni in dobili odgovor, da ne bomo šli na dopust, ker če dva dni oddide naša stotnina iz tega kraja. Zahtevali so tudi, da moramo v pisarni izročiti denar, ki smo ga prejeli večer prejeli. To je bila težka stvar, ker so ga nekateri že zapravili, vendar ni bilo nič hudega. Kolikor je kateremu manjkalo denarja, so zapisali in toliko je potem, ko je šel v resnici na dopust, manj dobil.

Bili smo žalostni in preklinjali, joč smo pobrali svoje stvari in se vrnili v St. Florian. Čez dva dni je pa res prišel čas odhoda. Stotnija se je zbrala in odkorakala v Škofjo, kjer smo ostali par dni, nakar so stotnijo razdelili. Prvi in drugi vod sta bila poslana v Piran pod vodstvom stotnika Erkarja, tretji in četrti pa v Buje pod poveljstvom poročnika Hauka.

Naša pot v Buje je bila dolga in naporna. Istrsko sonce nas je žgalo, dušil nas je čestni prah in noge smo imeli vse krvave od hoje po robati cesti. Trpeli smo strašno žejo, kajti v Istri primanjkuje vode, in tudi v krajih, kjer smo jo dobili, je nismo smeli dosti piti, ker se je poveljnik bal, da ne bi zboleli. Zdar pa zdaj je kdo omagal in se vrnil v občestni jarek. Vozniki so imeli dosti dela, ker so morali take pobirati in jih nakladati na vozove.

Tako smo potovali ves dan in dobili smo le par ur počitka ponoči. Naslednji dan ob treh popoldne smo dospeli na prijazen hribček, v mesto Buje, kjer se je končala naša trnjeva pot. Tu smo ostali šest tednov in hrane je bilo precej. Naš poveljnik Hauk je vedno skrbel, da nismo preveč stradali. Bil je sin nekega avstrijskega barona, strog častnik, toda drugače je bil dobra duša. Gledal je, da nismo bili lačni, čeprav je pri tem trpel njegov žep.

(Dolje prihodnjije.)

Ali ste že naročili Prosvelto ali Mladinski List svojemu prijatelju v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

French Line IZ NEW YORKA VSE EVROPO (VIA HAVRE)

NORMANDIE	25. septembra	9. oktobra 1935
ILE DE FRANCE	21. septembra	19. oktobra 1935
CHAMPLAIN	26. septembra	9. novembra 1935
LAFAYETTE	5. oktobra	2. novembra 1935

Za pojasnila in vozni listek vprašajte: LEO ZAKRAJSEK, General Travel Service, (Inc.) 302 East 72nd St., New York

Milan Medvešek (Cleveland):

Moja mati

(K njeni petinpetdesetletnici)

(Nadaljevanje in konec.)

Nikoli v življenju nisem videl ženske tako dirjati kot je tedaj ona. Ko sva pridrvela v gozd, je ubrala po bližnji ter skakala čez jarke in grmovje, čez šore in skalovje, glasno sopeč kot ranjena zver.

Končno sva priletela na cilj. Ko ga je zagledala, ga je nežno dvignila v naročje in odhitela z njim, pritaeno šepetajoč: "Moj Mirko! Moj Mirko!" Ko je dospela do izvoška, ki pa ni imel nobenega voza na razpolago, ga je sama nesla naravnost v bolnišnico, dirkač kolikor je mogla. V bolnišnici so dognali, da ima več rebel zlomljenih in nogo, težko ranjen križ ter hude notranje poškodbe. Šest dni je visel med življenjem in smrtjo in mati je skoraj vse noči prebela pri njegovi postelji. Končno je ozdravel in vsi smo praznično pričakovali njegovega prihoda. Ali nesreča nikdar ne počiva! Druga nesreča, ki sem jo zopet jaz povzročil. Kmalu po njegovem prihodu iz bolnišnice sva na vrtu podsekavala mlado drevesce. On je mahal s sekiro, jaz z motiko. Nenadoma sva oba hkratu zamahnila. On s sekiro po debelcu, jaz z motiko po njegovi glavi. Ves v krvi se je sesedel na zemljo in zopet je moral nazaj v bolnišnico.

Mene je silno bolela nesreča in ves tisti dan sem se potepal okoli; boječ se matere sem se šele na večer prikradel domov. Hotel sem neopaženo smukniti v sobo, ali mati me je opazila in poklicala. Pričakujoč najhujšega sem se ji počasi, prestrašen in skešan, približal, ko pa sem prišel do nje, sem mlo zajakal, toda ona me je stisnila na prsi in me tolažila: "Ti ubogi otrok, ti ubogi otrok! Ne joči, ne joči, saj nisi ti kriv!" Jaz pa se nisem mogel potolažiti in ko sem opazil solze v njenih očeh, sem pričel naravnost tuliti.

Nesreči ni hotelo biti konec. Zdelo se je, da je visela črna usoda nad našimi glavami. Komaj je eden ozdravel, je prišel drugi na vrsto. Brata Dolf je vrglo iz "šajtrge" na staro "kastrol", ki mu je presekala nos; pozneje si je še roko zlomil; Ludviku je nekdo zagnal kamen, ki mu je odsekal kos mesa na prstih; Viktor je za neko boleznijo kmalu umrl; Pepi je hudo zbolel radi pokvarjene hrane, ko pa je ozdravel, si je odstretil dva prsta na roki. Tudi sestri Anici ni prizaneslo, zlomila si je roko. Še pred sestro je tudi mene ("ta žlehtnega") doletela nesreča — bolj po pravici povedano, doletela me je kazen. Neprenehoma sem se pretepal s prijatelji in v nekem metazu sem si zvil roko.

Potem pa je pričela razsajati španska bolezen. "Kaj bo, kaj bo, če tudi nas zadene?" je preplašeno zdihovala mati, a komaj so bile izrečene besede, pa je bolezen že potrkala na vrata in tedaj se je zdelo, da mati ni poznala več strahu. Visoka in shujšana od neprestanih žrtv in naporov, se je urno sukala okoli Janka, katerega je bolezen najprej položila v posteljo. Iz njenih velikih oči je sijala silna volja, ki mora premagati vse, kar ji pride nasproti. V teku nekaj dni se je stanovanje spremenilo v bolnišnico — zbolelo je nas šest. V srce rezajoča pesem bolnih otrok je napolnjevala vsak kotiček stanovanja; jok in stok, kričanje in fantaziranje: Mama! Mama! Ma-a-a-ma! so se neusmiljeno zadirali naši slabotni glasovi v materino srce.

"Potrpite, otroci, potrpite! Kmalu bo bolje, kmalu!" so se ji z muko izbijale besede na dan. Bolezen je pričela tudi njo napadati in tedaj jo je skoraj zgrabil obup in srdito je vzkliknila: "O, Bog, o, Bog, zakaj me tako tepeš!" Toda odjvidno se je ustrašila svoje jeze na Boga in

naslednji trenotek je že prosila: "Saj meni prizanesi, ne radi mene, ampak radi mojih otrok!"

Mati se je resnično boleznijo uprla, toda po tolikih dneh trpljenja je bila že tako izmučena, da se je le s težavo zdrževala pokonci, glas pa ji je skoraj popolnoma odpovedal in njene ustnice so se še komaj premikale. Končno je bila pot na Golgoti dokončana. Vsi smo polagoma ozdraveli. Mati je pozneje povedala, da se je proti koncu naše bolezni že tako izmučeno čutila, da se je bala, da se bo smrtno zgrudila na tla.

Često se spominjam tega dogodka:

Neko zgodnje jeseni — mislim, da je bilo leta 1916 — me je mati vzel s seboj na deželo, kjer je v neki vasi prekulpa sadni vrt. Ves dan je nadzorovala in otresala sadje, proti večeru pa sva se peš napotila domov. Ves dan nisva nič jedla in v meni se je pričel silno oglaševati glad.

"Ko bi imel kos kruha," sem se cmeril, ona pa me je tolažila, da bo skuhala dobro večerjo, ko prideva domov, toda jaz se nisem dal potolažiti in zahteval sem, da mi kupi kruha, dasiravno sem dobro vedel, da ga kmetje nečejo prodati. Ko ji je nisem dal miru, je zavila v neko hišo in res mi je prinesla velik kos pšeničnega kruha. Ob pogledu nanj se mi je srce nasmejalo in požrešno sem zagrizel zobe vanj ter jel in hlatal v eni sapi. Domislil sem se, da je tudi ona lačna, a bil sem tako sebičen, da ji nisem ponudil del kosa. Pogledal sem jo od strani in zaslužil sem, da iz njenih oči sije glad, toda, ko je zapazila, da jo gledam, se ji je obraz spremenil in dejala je nežno, boječ se, da bi mi ne pokvarila slasti: "Le jej, le jej, jaz nisem nič lačna."

Resen problem

"Kako bi se dala zadelati, nja, ki so jo v naših fin napravile zadnje volitve?"

"Tako, da bi uradniki nili pas še za dve ali tri lu"

Rumunske afere

Šef pisarne bere list "Strašno, koliko afer"

jejo zadnje čase!"

Uradnik: "To še nič ni bi vedeli, koliko jih sploh krijejo!"

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerne, unijsko delo pro

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije so lahko naroči na list Prosveta šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini Prosveta stane za vse enako, so člani ali možane \$6.00 za eno leto nino. Ker pa člani še plačajo pri aasementu \$1.20 za tednik, se jim šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je...
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 8.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 12.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 16.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....

Za Evropo je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Order v plamni in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na Prosveto, to takoj nanesti upravništvu lista, in obenem deplačiti vsoto listu Prosveta. Azo tega ne store, tedaj mora upravništvo datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družine.....

Naslov..... Čl. družine.....

2)..... Čl. družine.....

3)..... Čl. družine.....

4)..... Čl. družine.....

5)..... Čl. družine.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....